

Letos trije nominiranci za nagrado Marjana Rožanca

Aleksander Zorn nagrajen za Smešno žalost preobrazbe

Zornove eseje odlikuje voltairjanska ironija - Podelitev nagrade tokrat ne pri Rožancu, temveč pri Trubarju

Letos je "razmik" med razglasitvijo nominirancev za nagrado Marjana Rožanca in razglasitvijo zmagovalca med njimi komaj mogoče tako imenovati. Včeraj so Književni listi (taka je tradicija razglasitve) objavili imena nominirancev in utemeljive žirije zanje, ob enajstih pa je predsednik žirije dr. Edvard Kovač na tiskovni konferenci že razglasil zmagovalca. Aleksander Zorn je prejel letošnje nagrado za esejistiko za knjigo Smešna žalost preobrazbe (Zgodbe o čudežih slovenske demokracije 1994 - 2004), ki je izšla pri Slovenski matici, s spodbudnim besedilom pa jo je pospremil Drago Jančar.

Zadnja esejistična bera na videz niti ni bila skromna, žirija je lahko izbirala med 17 deli. Ponavadi jih je namreč še veliko manj in že od začetka podeljevanja nagrade se pojavlja dilema, ali je vsakoletno nagrajevanje sploh smiselno. Vendar je natančnejši pretes pokazal, da polovica del ne zado-

ča kriterijem žanra, saj gre ali za znanstvena dela ali za zbirke umetnostnih kritik ali za žanrsko heterogena dela. Med preostalimi je žirija izbrala tri nominirance, ob Zornu še Dušana Jovanovića (Sobotna knjiga) in Braneta Senegačnika (Paralipomena poetica).

Prvi prvih dveh avtorjih (med njima je žirija v zadnji instanci tudi izbirala, odločitev za Zorna pa ni bila soglasna, temveč z večino glasov) gre za izbor družbeno-kritičnih esejev oziroma kolumen, ki sta jih več let objavljala v dnevnici oziroma tedenski periodiki. Knjiga esejev Braneta Senegačnika pa je ena redkih esejističnih knjig, ki je v celoti posvečena literaturi. Čeprav je esej po definiciji literarni žanr in piscev, ki gojijo to zvrst prav ob razmišljanjih o literaturi ni tako malo, je čista posvečenost tem vprašanjem pravzaprav redka, in predvsem vedno bolj odmaknjena izpred oči širše javnosti, je v utemeljitvi zapisala žirija. Senegačnikovo pero so spodbudili pesniki, h katerim

se avtor, ki je sam pesnik, pogosto vrača, sledijo jim avtopoetično zastavljena razmišljanja, eseji o problematiki religioznega pesništva ter razmišljanja o stanju slovenske kritike in polemični odzivi. Včeraj je Senegačnik poudaril, da je vesel, ker bo z nominacijo katero od vprašanj pesništva, s katerimi se ukvarja, morda vendarle deležno vsaj majhne pozornosti, ocena žirije je namreč tudi prva javna ocena tega dela sploh.

Ob knjigi Jovanovićeve "sobotnih kolumen" je žirija poudarila kritično odprtost in ostrino avtorjevega duha. Za razliko od večine eminentnih slovenskih kolumnistov (in v to večino bi lahko prišteli tudi Zorna), Jovanovićeve osnovni motiv namreč ni bilo "stalno obračunavanje s katero od ideoloških ali političnih opcij". Njegovo svobodno prehajanje med temami pa ni bilo zato ob prvih trenutkih nič manj etično zavezujoče, še poudarja žirija. Zdi se, da je Jovanovićeve zglede modernega esejista, človeka, ki je tako rekoč

pozvan, da piše o vsem, in je zato ves čas na preizkušnji njegov (ne)celostni pogled na svet. Sobotna knjiga je vsekakor dokaz, da prava kolumnistika ostane, ko časopisne strani, na katerih je bila objavljena, že zdavnaj obledijo.

Aleksander Zorn je bil letos za nagrado Marjana Rožanca nominiran že drugič. Njegove ocene družbenega dogajanja že v izhodišču ne morejo zadovoljiti vseh bralcev, piše žirija, saj so brezkompromisne in postavljajo pod vprašaj ustaljene splošne sodbe "tudi intelektualnih krogov na Slovenskem". Njegov slog je žirija ocenila kot voltairjanski slog, njegova ironija se namreč loteva prevladujoče ideologije in kaže, kako "tudi naš čas še ni čas razsvetljenih idej". Predsednik žirije je poudaril, da je Zornova knjiga šele druga knjiga družbeno-kritičnih esejev, ki si je prislužila Rožančevo nagrado, po Razbitem vrču Draga Jančarja pred trinajstimi leti. Aleksander Zorn je včeraj seveda izrazil veselje ob prejetju nagrade. Vesel je, ker je dobil nagrado, ki nosi ime Marjana Rožanca, somišljenika in prijatelja, ki ga je zelo cenil. Vsak pisec je lahko ponosen, če se zdi, da s svojim delom nadaljuje njegova esejistična spravevanja. Vesel pa je tudi, ker so v oceni nagrajenega dela izpostavljene prav tiste lastnosti knjige, ki se zdijo tudi njemu najpomembnejše.

Včeraj zvečer sta se v Klubu podeljevalke nagrade Nove revije nominiranca (Dušan Jovanovićeve službeno odsoten) predstavila še na literarnem večeru, podelitev nagrade pa bo v soboto ob 15. uri. Upravni odbor Sklada Marjana Rožanca, ki mu predseduje Alenka Puhar, se je določil, da podelitev letos več ne bo na Krasu, na bivši Rožančevi domačiji v Volčjem Gradu oziroma v njegovi bližini, kot je bila lani. Seli se na Trubarjevo domačijo na Rašico pri Velikih Laščah, k začetku slovenske knjižne besede torej. (kr)

Jan Cvitkovič

Robert Balen

Obsežna predstavitev slovenske kulture v Veliki Britaniji

Raznolika Slovenska sezona

Uradni začetek danes s Slovenskim večerom na Inštitutu sodobnih umetnosti v Londonu

V Inštitutu sodobnih umetnosti (Institute of Contemporary Arts) v Londonu bodo danes izvedli tako imenovani Slovenski večer, s katerim bodo uradno odprli predstavitev slovenske kulture v Veliki Britaniji, naslovljeno Slovenska sezona.

Na obsežni prireditvi se bodo z umetniškimi stvaritvami predstavili po napovedih številni naši ustvarjalci in ustvarjalke s področij multimedijske umetnosti, gledališča, filma, elektronske glasbe, filozofije in oblikovanja; s slednjega področja se bodo že na dan uradnega odprtja prireditve predstavili mladi domači oblikovalci Nika Zupanc, Slavimir Stojanovič, Gorazd Malačič, Janez Mesarič in Miha Turšič. Slovensko sezono v londonskem Inštitutu sodobnih umetnosti pa bodo v prihodnjih mesecih po napovedih dopolnjevale še predstavitev drugih umetniških zvrsti tudi v Edinburghu in Shrewsburyju.

Že konec junija se je, kakor navajajo, v galeriji Modern Art Oxford v okviru akcije arrivals>Slovenija predstavil Miha Knific z razstavo Storyboards, v galeriji Turner Contemporary v mestu Margate pa Metka Golec in Miha Horvat s projektom son:DA. Konkretno za Slovensko sezono v londonskem Inštitutu sodobnih umetnosti pa pravijo, da se je neuradno začela 6. septembra s samostojno predstavitvijo ustvarjalca Vuka Čosića.

Sicer bodo do sredine oktobra po navedbah pripravili še predstavitev elektro-akustične skupine Random Logic, nato Martina Brielja s projektom Memory Play pa predstavitev Rex stola arhitekta Nika Kralja kot enega najbolje prodajanih domačih izdelkov in ne nazadnje gostovanje treh gledaliških predstav: Hodnika avtorja Matjaža Zupančiča v izvedbi SNG ljubljanske Drame, koprodukcije Rekla je... / She Said... koproducentov Mini Teatra z ljubljanskega gradu, Cankarjevega doma in Wax Factory ter Miss Mobile avtorja Emila Hrvatina.

Od 22. septembra do 4. oktobra napovedujejo retrospektivo slovenskega filma, ki bo obsegala šest novjših celovečercerov in pet kratkometražnikov. Za odprtje so izbrali nagrajevani celovečerec Rezervni deli avtorja Damjana Kozoleta, za katerega pravijo na naši nacionalni filmski instanci, Filmskem skladu RS - javnem skladu, da je v tem trenutku najbolj znan sloven-

ski film v Veliki Britaniji, saj je pred kratkim prišel v redno kinematografsko distribucijo. Napovedali so tudi udeležbo Kozoleta na odprtju retrospektive in po projekciji njegov pogovor z občinstvom.

V celovečerni del retrospektive so uvrstili še beneškega nagrajenca 2001 Kruh in mleko avtorja Jana Cvitkoviča, nato Sladke sanje režiserja Saša Podgorška pa Varuha meje, celovečerni prvenec režiserke Maje Weiss, ter uspešnico Kajmak in marmelada režiserja Branke Djurica - Djura in nagrajevani Pod njenim oknom avtorja Metoda Pevca. V samostojnem kratkometražnem programu pa bodo prikazali prav tako nagrajevane kratke filme: Hop, Skip & Jump režiserja Srdjana Vuletića, nedavni Srce je kos mesa režiserja Jana Cvitkoviča, nato Sirote s čudežnim glasom režiserja Miha Mazzinija in (A)torzijo režiserja Stefana Arsenijevića ter animirane Bizgece: Češnje avtorja Grega Mastnaka.

Retrospektivo bodo izvedli tudi v Edinburghu, od 14. do 20. oktobra s prav tako otvoritvenimi Rezervnimi deli, nadalje pa z nekaj spremembami. Od kratkih filmov bodo namreč prikazali samo Srce je kos mesa pred Kruhom in mlekom, medtem ko bodo celovečerca Varuh meje ter Kajmak in marmelada nadomestili z legendarnim Plesom v dežju režiserja Boštjana Hladnika in z uspešnico V Ieru režiserja Janeza Burgerja.

Glede drugačnega programa retrospektive v Edinburghu so na Filmskem skladu pojasnili, da je selektor Rod White iz edinburškega Filmhousea sklenil znamenovati letošnjo stoletnico slovenske kinematografije in zato predvajati Hladnikov Ples v dežju, označen za najboljši slovenski film vseh časov, medtem ko se je David Cox kot selektor londonskega Inštituta sodobnih umetnosti odločil izključno za sodoben pogled, ki ustreza smertivni inštitutu. Na Filmskem skladu so poudarili še, da sta po retrospektivah domačega filma, ki so jih doslej pripravili v Berlinu, Münchnu, Madridu, Barceloni, Rimu in New Yorku, to prvi retrospektivi v Veliki Britaniji.

Slovenska sezona je po navedbah rezultat pred letom začete sodelovanja slovenskih ministrstev za kulturo in zunanje zadeve ter urada vlade za informiranje z britanskimi kulturnimi ustanovami. Uroš Smasek

Robert Balen

Z včerajšnje razglasitve Rožančevega nagrajenca: (od desne) Edvard Kovač, Janko Kos, Brane Senegačnik in lavreat Aleksander Zorn

Premiera te sezone v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju bo Medeja

Lepa v sprejemanju bolečine

Režiser Jernej Lorenci zna po prepričanju umetniške vodje Tine Kosi odlično združiti antični tekst s svojo umetniško vizijo in ansambelskim delom

Umetniška voditeljica Slovenskega ljudskega gledališča (SLG) Celje Tina Kosi, ki je vsaj začasno opustila misel, da bi zapustila celjski teater in odšla poučevati na akademijo, je v zadnjih dveh sezonah izbirala predvsem sodobne slovenske, evropske, ameriške tekste in tako poskušala z aktualnimi problemi gledališče približati občinstvu. To ji je uspelo. Upravnik Borut Alujevič ugotavlja, da se celjski Talijin hram pod njenim umetniškim vodenjem po sinusni krivulji vzpenja navzgor. Vendar, ugotavlja Kosijeva, ni le sodobna dramatika tista, ki ima mesto v SLG, tudi klasična dela so vredna uprizoritve. Prva predstava te sezone je Evripidova Medeja v režiji Jerneja Lorencija.

Borut Alujevič je zadovoljen, ker je prva premiera že jutri, 23. septembra, s čimer so v teatru pridobili čas za nastajanje naslednjih predstav tako, da bo zadnja od

načrtovanih premier lahko že sredi ali konec maja, torej bo dovolj časa, za izvedbo vseh abonmajev. Jernej Lorenci ima ob svojih režijskih spodobnosti še eno dobro lastnost: je eden redkih režiserjev z organizacijskimi sposobnostmi, človek, ki se drži dogovorjenih terminov, pravi Alujevič.

"Za Evripidovo Medejo sem se odločila zato, ker mi je v antični dramatik najbližje zaradi izčiščene forme, močnih dialogov, značajev, strukture igre. Za režiserja sem potrebovala človeka, ki občuti današnje poetiko. Jernej Lorenci zna odlično združiti klasični tekst, svojo umetniško vizijo in ansambelsko igro, zato odločitev pri izbiri ni bila težka. Za Medejo sem se odločila tudi zato, ker imamo v teatru primerno igralko Barbaro Vidovič. Večna tema o izdaji in maščevanju ljubezni z vprašanjem, kje so meje, do kod se lahko grem, je stvar, ki močno potegne vase in nudi snov za razmišljanje, Medeja ni moralna, kljub radikal-

nim zapletom o njej ne gre soditi," pravi Tina Kosi.

Jernej Lorenci, ki ljubezen do antične dramatike in tudi Medeje goji od svojega petnajstega leta, poudarja, da se dela ne bi lotil brez igralko Barbare Vidovič. "Gre za izrazito dramo na različnih ravneh zavesti, za dinamiko Medejine psihe. Vse, kar gleda-

mo, je Medeja. Medeja, ki si ne more dopustiti samomora, seje smrt, je pa zelo živa, v tej živosti neponovljiva, ne sprašuje se, kaj je dobro in kaj slabo, to pušča za seboj. Je živa in svobodna, v sprejemanju bolečine tudi lepa. Sprejeti grozo je velika umetnost," je dejal Jernej Lorenci.

Marlen Premšak

Damjan Švarc

Evripidova Medeja v SLG Celje v režiji Jerneja Lorencija: Tarek Rashid, David Čeh, Vladimir Vlaškalič, Kristijan Guček, Manca Ogorevc, Mina Lorenci, Tjaša Železnik in Barbara Vidovič